

y la demografía, pasando por la economía y las ciencias políticas, llegando incluso hasta la jurisprudencia. En segundo lugar, que teniendo en cuenta la coyuntura académica en la que nos encontramos en este momento, definida por la continua revisión que actualmente están sufriendo algunos de los grandes paradigmas historiográficos como por ejemplo la historia social o la historia cultural, el mestizaje con otras tradiciones historiográficas distintas y la flexibilidad en sus categorías e instrumentos dotan a los estudios de género de un futuro prometedor. Y en tercer y último lugar, que ha llegado el momento de que los investigadores e investigadoras dedicadas al estudio de la historia de la mujer pongan en común la experiencia acumulada no sólo para aunar en cuestionamientos teóricos y metodológicos

sino también para generar nuevas reflexiones y fomentar la autocrítica.

Me gustaría, por último, destacar la interesantísima bibliografía que sigue a cada uno de los trabajos contenidos en este libro, lo que puede inspirar al lector o lectora el sentimiento ambivalente de estar muy cerca y al mismo tiempo muy lejos de las investigaciones que actualmente se siguen fuera de nuestras fronteras. En cualquier caso, *La historia de las mujeres: perspectivas actuales* es una obra imprescindible para aquellas personas que se dedican a los estudios de género en España y, muy en particular, a las que se desenvuelven en el terreno de las ciencias sociales.

Elena Fernández García

Universitat Autònoma de Barcelona

REIXACH I PUIG, Ramon (2008)

Els orígens de la tradició política liberal catòlica a Catalunya. Mataró, s. XVIII i XIX
Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 965 p.

Amb aquest llibre Ramon Reixach continua el seu estudi sobre els orígens de la cultura política a Mataró allà on l'havia deixat en el seu llibre precedent, *Els pares de la República. El patriciat a la Catalunya urbana moderna. Mataró s. XV-XVIII* (Mataró, 2006). De fet, els dos volums es podrien llegir a la vegada, un després de l'altre, per així poder apreciar plenament l'esforç de recerca i d'interpretació portat a terme per Reixach. Com a garantia de la qualitat del treball desenvolupat n'hi ha prou a mencionar que ambdues obres han guanyat el Premi Iluro, el 2005 i el 2007.

En concret, en aquesta última, Reixach es preocupa de portar a la llum les arrels de la tradició liberal catòlica a Mataró. I per fer-ho divideix el llibre en quatre parts: la primera és un excursus sobre el segle XVIII a Mataró, una presentació del marc polític amb les descripcions de les xarxes familiars de la burgesia emergent, el posicionament de la vila durant la Guerra dels Segadors fins

a la instal·lació dels primers ajuntaments borbònics. Es tracta de fet d'una introducció als temes que es tractaran a continuació (prop d'unes 70 pàgines de les quasi 700 que en té) basada en gran part en el llibre precedent de Reixach al qual ja he fet menció anteriorment i en una bibliografia actualitzada.

En la segona part entrem en el veritable argument, és a dir, la demostració de com la cultura catòlica del segle XIX ha estat, a Mataró, el fruit d'un segle d'absolutisme. A escala local, l'absolutisme borbònic es manifestà a través del monopoli de les càrregues públiques per part d'un cercle de persones sempre més reservat i vinculat a les autoritats militars que reduí dramàticament la participació dels ciutadans a la gestió pública. Reixach dedica aquest capítol a les oposicions al nou règim, interpretant-les com la base d'allò que després, en el segle successiu, serà el liberalisme. L'autor troba el comú denominador de les diverses oposi-

cions, que pròpiament per això anomena tradicionalistes, en la reivindicació del rol social que tenia abans del 1714. Compartien aquesta convicció l'aristocràcia tradicional, exclosa de les magistratures locals, famílies com els Vilallonga o els Feliu de la Penya, que no acceptaren l'oferta del nou règim de convertir-se en els agents sobre el territori dels Borbons a canvi de mantenir el seu estatus en la societat; els juristes que reivindicaven l'antic paper dels representants dels interessos de la vila i que donaren suport als *Comuns* durant els *disturbis de les botifarres* (1754-1764); una part de l'Església, sobretot el clergat diocesà lligat a la reforma tridentina i els escolapis, contraris a les ingerències de l'Ajuntament borbònic sobre les parròquies; i per acabar també el món urbà de les arts, sempre més marginat pel govern de la ciutat. Un cop vist l'argument principal del llibre, les oposicions del món catòlic tenen un relleu particular en el decurs del segon capítol: juntament amb la part dedicada als gremis és de fet la més farcida de noves informacions, extretes principalment del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró.

En el tercer capítol entrem en el segle XIX. L'objectiu és aquí identificar si el liberalisme va ser un fenomen original o més aviat la nova forma que prengué la protesta del segle precedent. Amb el nou segle vells arguments canvien de nom: d'absolutisme contra tradicionalisme es passa a liberalisme contra carlisme. De fet, poques coses canvien, entre les quals la incorporació tardana de la muntanya a la lluita contra el centralisme. En aquest context es configura el que és el cor del llibre de Reixach, és a dir, la identificació, en el bàndol liberal, d'un pensament catòlic, hereu de les lluites antiabsolutistes del 1700. Un pensament que a Mataró va ser el primer de tipus liberal i que en un determinat moment va ser l'únic a tenir la possibilitat de parlar al mateix temps

als liberals i a la muntanya insurgent per unificar el país. Reixach identifica aquest liberalisme catòlic a Mataró de tres maneres diferents: el moderantisme, el progressisme i els demòcrates.

Per acabar, l'últim capítol està dedicat a la introducció del discurs catalanista dintre dels cercles de pensament catòlic mataroní, com a resposta a les tendències centralitzadores de l'estat liberal. També aquesta última part del llibre és riquíssima en informacions inèdites.

L'edició es completa amb diversos annexos: a part d'un apèndix documental trobem un vastíssim àlbum fotogràfic (52 pàgines) i una sèrie de genealogies de les principals famílies mataronines.

Com a conclusió, a la fi de la lectura d'aquest volum ens trobem amb dues impressions ben precises: per una banda, que s'ha complert un altre esforç important vers la refutació de la teoria que a Catalunya la instal·lació de la dinastia borbònica ha estat l'inici d'una suposada «era moderna», portadora de la pau i del benestar necessari al successiu desenvolupament dels segles XVIII i XIX. En els últims vint anys un dels principals objectius de la historiografia catalana moderna ha estat precisament el de refutar aquesta teoria, i l'obra de Reixach es col·loca perfectament, sobre la base de documentació precisa i no d'una simple presa de posició, en aquesta línia historiogràfica.

Per l'altra banda, que la realitat és sempre molt més complexa i sofisticada que els simples plantejaments maniqueus. Entre carlisme i liberalisme hi havia un espai, com documenta àmpliament aquest llibre, per terceres vies, com aquella del liberalisme catòlic, que assegurava que no hi havia cap contradicció entre el catolicisme i la llibertat política.

Andrea Ricci

Universitat Autònoma de Barcelona